

Helsinki Region Infoshare -palvelun TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2023

Hyväksytty 13.2.2023 HRI-ohjausryhmässä

Sisällysluettelo

1. Palvelun tarkoitus ja toimintamalli	3
2. Palvelun tavoitteet ja toimenpiteet vuonna 2023	6
2.1. Datan avaamisen edistäminen.....	6
2.2. Datan avaaminen ja ylläpito.....	8
2.3. Datan hyödyntämisen edistäminen	10
2.4. Viestintä.....	12
2.5. Yhteistyö muiden dataa avaavien kanssa.....	14
2.6. Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2024	16
3. Palvelun seuranta ja kehittäminen.....	17

1. Palvelun tarkoitus ja toimintamalli

Helsinki Region Infoshare (HRI) on avoimen datan palvelu, joka tukee pääkaupunkiseudun kaupunkia datan avaamisessa ja edistää avattujen datojen hyödyntämistä. Palvelun omistavat Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit.

HRI-palvelu toimii neljällä osa-alueella: datan tuottaminen, avaaminen, jakaminen ja hyödyntäminen (kuva 1). Palveluun sisältyy hri.fi-verkkopalvelu sekä datan avaamista ja hyödyntämistä edistäviä toimia. Verkkopalvelun kautta avatut datat ovat kaikkien maksutta hyödynnettävissä koneluettavassa, rakenteisessa muodossa. Verkkosivuilla on myös sovellusgalleria, ohjeita datan avaamiseen ja hyödyntämiseen sekä artikkeleja ja blogikirjoituksia.

Palvelun kehittäminen käynnistyi vuonna 2010, ja hri.fi-verkkopalvelu julkaistiin maaliskuussa 2011. Syksyllä 2012 pääkaupunkiseudun kaupungit hyväksyivät HRI-palvelun toiminnan vakiinnuttamista ja ylläpitoa koskevan pääsopimuksen sekä rahoitussopimuksen. Vuodesta 2013 alkaen HRI-palvelu on ollut pääkaupunkiseudun kaupunkien vakituinen palvelu ja kaupungit ovat sitoutuneet datan avaamiseen. Palvelu on käytettävissä myös pääkaupunkiseudun kaupunkien omistamien kuntayhtymien (HSY, HSL ja HUS) datojen avaamiseen.

Palvelu tukee pääkaupunkiseudun kaupunkien datan avaamiseen ja hyödyntämiseen liittyvien strategisten tavoitteiden toteuttamista. Helsingin kaupungin datastrategian tavoitteena on, että Helsingin tuottama data on maailman käytettävintä ja käytetyintä kaupunkidataa vuoteen 2025 mennessä. Tätä tavoitetta tukevat erityisesti datan ja algoritmien lähdekoodin avaaminen sekä kehittämismenetelmien avoin tarjoaminen ekosysteemin käyttöön. Espoo-tarinan mukaan Espoo kehittää tiedolla, data-analyysillä ja vaikuttavuudella johtamista sekä lisää toimintansa avoimuutta digitalisaatiota hyödyntäen. Kauniaisten kaupungin strategisen tavoitteen "Avoin Grani" mukaan kaupunki edistää päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Tätä tavoitetta tukee päätöksenteossa käytetyn datan avaaminen.

Palvelun toimintaa ohjaa, valvoo ja toteuttaa seudullinen ohjausryhmä. HRI:n operatiivisesta koordinoinnista vastaa Helsingin kaupunginkanslia. Palvelun vuosittainen budjetti on 60 000 euroa, jolla katetaan verkkopalvelusta sekä viestinnästä ja datan hyödyntämisen edistämisestä aiheutuvia kuluja. Kokonaisrahoituksesta Helsingin rahoitusosuus on 50 % (30 000 €), Espoon 27,2 % (16 320 €), Vantaan 21,8 % (13 080 €) ja Kauniaisten 1 % (600 €)¹. Helsinki

¹ Laskettu 31.12.2021 väestömäärän pohjalta (lähde: Aluesarjat).

suorittaa sopimusten mukaisesti osan rahoitusosuudestaan työnä. Tämän työ määrä voi vastata enintään 35 prosenttia Helsingin rahoitusosuudesta.

Kaupungit ovat sitoutuneet osoittamaan palveluun henkilötyöpanosta vuosittain seuraavasti: Helsinki 24 htkk, Espoo 12 htkk, Vantaa 12 htkk ja Kauniainen 2 htkk. Palvelun kehittämistyölle voi tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan hakea lisärahoitusta ulkopuolisista rahoituslähteistä. Mahdollisista suurista kehityshankkeista ja lisärahoituksista sovitaan erikseen.

Tässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa kuvataan HRI-palvelun tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2023.

Kuva 1. HRI:n toimintamalli.

2. Palvelun tavoitteet ja toimenpiteet vuonna 2023

2.1. Datan avaamisen edistäminen

Tavoitteena on kannustaa ja tukea kaupunkien tietovarantojen hallinnoijia tunnistamaan aiempaa systemaattisemmin avaamispotentiaalisia dataa sekä edistämään niiden avaamista hallitusti, tehokkaasti ja turvallisesti. Työssä huomioidaan ja priorisoidaan EU:n avoimen datan direktiivin velvoitteet (arvokkaat tietoaineistot, *high value datasets*) ja sidosryhmien toivomat data-avaukset.

Uutena tavoitteena on, että kaupunkien ICT-hankintaprosesseissa huomioidaan aiempaa paremmin hankittavien tietojärjestelmien tai vastaavien sisältämän datan jakamismahdollisuudet, yhteentoimivuus ja laatu. Tavoitteena on myös toteuttaa kaupunkien keskijohdolle kysely, onko HRI-palvelu heille tuttu ja miten se on vastannut tai voisi vastata heidän tarpeisiinsa.

Näin toimien myötä voidaan saada avattua lisää dataa. Lisäksi dataa avataan tehokkaasti mahdollisimman yhteentoimivassa muodossa ja laadukkaana.

Toimenpide 1 (UUSI) Kokeillaan uusia tapoja tunnistaa avaamispotentiaalisia dataa ja ohjeistetaan niiden hallinnoijia avaamiseen.	
Tunnistetaan avaamispotentiaalisia dataa kaupunkien lakisääteisiä tiedonhallintamalleja hyödyntämällä, datojen hallinnoijia konsultoimalla tai muilla tavoin sekä kannustetaan ja ohjeistetaan datan hallinnoijia datan avaamiseen.	
Aikataulu	2023, jatkuva.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Tiedonhallintamalleihin on tutustuttu ja tunnistettu avaamispotentiaalisia dataa.

Toimenpide 2 Tunnistetaan 1-3 dataa ja edistetään niiden yhteneväistä avaamista pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyönä.	
Tunnistetaan 1-3 dataa ja edistetään niiden avaamista yhteentoimivassa muodossa tai yhtenä kokonaisuutena. Työtä tehdään pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteistyönä joko olemassa olevissa yhteistyöryhmissä tai tätä varten perustetussa työryhmässä.	
Aikataulu	2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, kaupunkien ao. datoista vastaavat. Kunkin kaupungin vastuuhenkilöt sovitaan erikseen ohjausryhmässä.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Sovitut 1-3 dataa on avattu mahdollisimman yhteneväisessä muodossa.

Toimenpide 3 (UUSI) Selvitetään, voiko kaupunkien ICT-hankintaohjeita täydentää huomioimaan avoimen datan jakaminen.	
Selvitetään, voiko kaupunkien ICT-hankintaohjeita täydentää huomioimaan avoimen datan jakamismahdollisuudet (mm. avoin rajapinta), yhteentoimivuus, datan laatu ja lisenssit.	
Aikataulu	Kevät 2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, hankinnoista vastaavat.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Asiaa on selvitetty ja hankintaohjeita on mahdollisuuksien mukaan täydennetty.

Toimenpide 4 (UUSI) Toteutetaan kysely HRI-palvelusta kaupunkien toimialojen, osastojen ja yksiköiden esihenkilöille.	
Toteutetaan kysely HRI-palvelun tunnettuudesta, käytöstä, odotuksista ja tarpeista kaupunkien toimialojen, osastojen ja yksiköiden esihenkilöille sekä tunnistetaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä.	
Aikataulu	Kevät 2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, kaupunkien viestintäpalvelut.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Kysely on toteutettu, sen vastaukset on analysoitu ja mahdolliset jatkotoimenpiteet on tunnistettu.

2.2. Datan avaaminen ja ylläpito

Tavoitteena on uudistaa datojen ja niiden metatietojen julkaiseminen ja ylläpitäminen aiempaa tehokkaammaksi ja kestävämmälle pohjalle. Käytännössä datan avaaminen ja avatun datan päivittäminen tapahtuisivat jatkossa lähtökohtaisesti datan hallinnoijien toimesta ja mahdollisuuksien mukaan automaattisesti. Tämän myötä datan hallinnoijat saadaan sitoutettua aiempaa paremmin datan ylläpitoon.

Lisäksi tavoitteena on laatia pääkaupunkiseudun avoimen datan elinkaarelle selkeä toimintamalli. Näin saadaan aiempaa paremmin varmistettua, että tarjolla oleva data on ajantasaista ja laadukasta.

Toimenpide 5 (UUSI) Luodaan pääkaupunkiseudun avoimen datan elinkaarelle selkeä toimintamalli.	
Luodaan pääkaupunkiseudun avoimen datan elinkaarelle selkeä toimintamalli, jossa on määriteltyinä mm. datan hallinnoijan vastuut sekä datan jakamisen päättymisen. Pohjatyönä selvitetään, onko muualla vastaavia toimintamalleja tai periaatteita. Julkaistaan valmis toimintamalli hri.fi-sivustolla.	

Aikataulu	Kevät 2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, kaupunkien tiedonhallinnasta vastaavat.
Kustannusarvio	Virkatyönä
Mittarit	Toimintamalli on luotu ja julkaistu.

Toimenpide 6 (UUSI)

Uudelleenorganisoidaan datan päivitys sekä metatietojen ylläpito.

Suunnitellaan, kokeillaan ja toteutetaan HRI:n kautta avatun datan päivittämisen sekä sen metatietojen kirjaamisen ja ylläpidon uudelleenorganisointi. Tavoitteena on, että jatkossa datan hallinnoijat vastaavat itse datan metatietojen ylläpidosta hri.fi:ssä. Uusi toimintatapa saattaa vaatia teknisiä muutoksia CKAN:iin. Laaditaan datan hallinnoijille ohjeistus ja järjestetään koulutusta.

Aikataulu	2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, ulkoinen palveluntarjoaja.
Kustannusarvio	12 000 euroa.
Mittarit	Vähintään viisi datan hallinnoijaa ylläpitää itse datojaan ja niiden metatietoja hri.fi:ssä. Ohjeistus on laadittu ja koulutusta järjestetty.

Toimenpide 7

Huolehditaan hri.fi-verkkopalvelun teknisestä ylläpidosta ja jatkokehityksestä.

Huolehditaan hri.fi:n teknisestä ylläpidosta ja jatkokehityksestä ulkoisen palveluntarjoajan kanssa.

Suunnitellaan ja hankitaan verkkopalvelun jatkokehitystä yhteistyössä muiden kuutoskaupunkien kanssa. Vuoden 2023 aikana on tehtävä mm.

CKAN:in suurempi versiopäivitys sekä ratkaistava analytiikkatyökalun käyttö.	
Aikataulu	2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, ulkoinen palveluntarjoaja.
Kustannusarvio	16 000 euroa.
Mittarit	Verkkopalvelun ylläpito on kestäväällä pohjalla, verkkopalvelun uptime on vähintään 99,5 %, tarvittavaa jatkokehitystä on tehty.

2.3. Datan hyödyntämisen edistäminen

Tavoitteena on edistää datan hyödyntämistä viestimällä aktiivisesti avatuista datoista sekä niiden hyödyntämismahdollisuuksista. Verkossa tehtävän viestinnän lisäksi järjestetään kehittäjätilaisuuksia, tehdään yhteistyötä korkeakoulujen kanssa sekä osallistutaan yhteistyökumppaneiden tapahtumiin. Lisäksi datan hyödyntämistä edistetään selvittämällä ja edesauttamalla dataekosysteemien kehittymistä erikseen tunnistettavien yhteistyötahojen kanssa.

Toimenpide 8 Järjestetään kehittäjätilaisuuksia.	
Järjestetään kaikille avoimia, eri teemoihin keskittyviä kehittäjätilaisuuksia 4-6 kertaa vuodessa joko etä- tai lähitisuoksina. Lisäksi osallistutaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyötahojen järjestämiin kehittäjätilaisuuksiin ja hackathoneihin.	
Aikataulu	2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, kaupunkien ko. teeman asiantuntijat, viestintä.
Kustannusarvio	Virkatyönä, tarjoilukulut ja tallenteiden tekstityskustannukset enintään 3 000 euroa.
Mittarit	Kehittäjätilaisuuksia on järjestetty, tilaisuuksiin on osallistunut vähintään 30 henkilöä per tilaisuus,

	tilaisuuksien palautteiden keskiarvo on asteikolla 1-5 vähintään 4.
--	---

Toimenpide 9 Tehdään kurssi- ja luentoyhteistyötä pääkaupunkiseudun korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa.	
Tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä pääkaupunkiseudun korkeakoulujen ja mahdollisten muiden oppilaitosten kanssa, jotta opiskelijat oppivat hyödyntämään avointa dataa harjoitus- ja opinnäytetöissään sekä työurallaan.	
Aikataulu	2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi, kaupunkien substanssiasiantuntijat.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Avointa dataa on käytetty osana opiskelijoiden harjoitus- tai lopputöitä.

Toimenpide 10 (UUSI) Toteutetaan selvitys pääkaupunkiseudun yritysten ja yhdistysten datatarpeista ja datojen käyttökokemuksista.	
Toteutetaan selvitys pääkaupunkiseudun yritysten ja yhdistysten datatarpeista ja datojen käyttökokemuksista erikseen sovittavalla tavalla sekä tunnistetaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä.	
Aikataulu	Kevät 2023.
Toteuttajat	Helsingin kaupungin data ja analytiikka -tiimi, Helsingin kaupungin elinkeinoyksikkö.
Kustannusarvio	Lähtökohtaisesti virkatyönä, tarvittaessa sovitaan erikseen HRI:n perusbudjetin ulkopuolisesta rahoituksesta.

Mittarit	Selvitys on toteutettu ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä tunnistettu.
----------	---

Toimenpide 11 Edistetään datan yhteentoimivuutta ja käytettävyyttä.	
Edistetään jo avattujen datojen yhteentoimivuutta ja käytettävyyttä mm. yhtenäistämällä dataa sekä tekemällä niistä esimerkkivisualisointeja. Lisäksi laaditaan ohjeita ja esimerkkikoodeja, miten esim. rajapintojen kautta saatavaa dataa voi hyödyntää.	
Aikataulu	2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi.
Kustannusarvio	Virkatyönä, kustannukset noin 8 500 euroa.
Mittarit	Esimerkkejä ja ohjeita datan visualisoinnista ja hyödyntämisestä on tehty ja julkaistu.

2.4. Viestintä

Palvelun viestintää toteutetaan erikseen laadittavan vuosittaisen viestintäsuunnitelman mukaisesti yhteistyössä pääkaupunkiseudun kaupunkien viestinnästä vastaavien kanssa.

Viestinnän osalta keskeisiä kohderyhmiä ovat datojen tuottajat ja hallinnoijat, pääkaupunkiseudun kaupunkien työntekijät sekä datan hyödyntäjät, kuten sovelluskehittäjät, korkeakoulut, kuntalaiset, yritykset ja media.

Toimenpide 12 Laaditaan viestintäsuunnitelma ja viestitään sen mukaisesti.	
Laaditaan alkuvuodesta 2023 HRI:n viestintäsuunnitelma. Tehdään viestintää suunnitelman mukaisesti.	
Aikataulu	2023, jatkuva.

Toteuttajat	HRI-tiimi, HRI:n ohjausryhmä, kaupunkien viestintävastaavat, ulkopuoliset asiantuntijat.
Kustannusarvio	Virkatyönä, ostopalveluna, enintään 6 500 euroa.
Mittarit	Viestintää on tehty viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Toimenpide 13

Järjestetään koulutustilaisuuksia kaupunkien työntekijöille.

Suunnitellaan ja toteutetaan kaupunkien työntekijöille koulutustilaisuuksia avoimesta datasta, datan julkaisemisesta ja päivittämisestä sekä datan hyödyntämisestä.

Aikataulu	4-8 koulutusta tarpeen ja kysynnän mukaan etä- ja lähiopetuksena.
Toteuttajat	HRI-tiimi ja kaupunkien HRI-vastaavat, kaupunkien ao. asiantuntijat ja koulutuspalvelut.
Kustannusarvio	Mahdolliset palkkiot ulkopuolisille kouluttajille enintään 2 000 euroa.
Mittarit	Koulutustilaisuuksia on järjestetty vähintään 6 kpl. Palaute koulutuksista on asteikolla 1-5 vähintään 4 (hyvä).

Toimenpide 14 (UUSI)

Tehdään kysely Datan avaamisen perusteet -koulutuksen käyneille.

Tehdään kysely Datan avaamisen perusteet -koulutuksen vuosina 2020-2023 käyneille kaupunkien työntekijöille. Kyselyssä selvitetään, ovatko koulutukseen osallistuneet hyödyntäneet koulutuksessa saatuja oppeja työssään ja millaiselle tuelle avoimen datan asioissa heillä olisi tarvetta jatkossa.

Aikataulu	Syksy 2023.
Toteuttajat	HRI-tiimi.
Kustannusarvio	Virkatyönä.
Mittarit	Kysely toteutettu ja mahdollisia jatkotoimenpiteitä tunnistettu.

Toimenpide 15 Esitellään HRI-palvelua ja pääkaupunkiseudun avointa dataa relevanteissa tapahtumissa.	
Aikataulu	Jatkuva; esim. Kuntamarkkinat, GeoForum Summit.
Toteuttajat	HRI-tiimi ja kaupunkien HRI-vastaavat, viestintä.
Kustannusarvio	Virkatyönä, mahdolliset kulut esittelytilasta tms. enintään 4 000 euroa.
Mittarit	HRI-palvelu on ollut aktiivisesti esillä relevanteissa tapahtumissa.

2.5. Yhteistyö muiden dataa avaavien kanssa

Tavoitteena on edistää ja kehittää datan yhteneväistä avaamista yhteistyössä erityisesti Suomen muiden isojen kaupunkien ja valtionhallinnon kanssa.

Yhteistyömahdollisuudet liittyvät erityisesti datojen harmonisointiin, rajapintojen standardointiin, dataportaalien kehittämiseen, viestinnän ja hyödyntämisen edistämiseen ja vaikuttavuuden seurantaan. Kansallisen avoindata.fi-palvelun kanssa tehdään yhteistyötä erityisesti dataportaalien kehittämisen parissa. Uusia yhteistyötoimia voi muotoutua muun muassa EU:n avoimen datan direktiivin toimeenpanon kautta.

Seurataan avoimen datan kehitystä myös muissa maissa sekä osallistutaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyöverkostoihin ja -hankkeisiin

(kuten Eurocities-verkosto ja Open and Agile Smart Cities (OASC) -verkosto).
Jatketaan HRI:n hyvien käytäntöjen ja oppien jakamista niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

2.6. Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2024

Vuoden 2023 talousarvio ja taloussuunnitelma vuodelle 2024 on kuvattu taulukoissa 1 ja 2.

Taulukko 1. HRI-palvelun tulot vuosina 2023 ja 2024.

Kaupunki	TA 2023 (€)	TS 2024 (€)
Helsinki	30 000	30 000
Espoo	16 320	16 320
Vantaa	13 080	13 080
Kauniainen	600	600
Yhteensä	60 000	60 000

Taulukko 2. HRI-palvelun budjetti vuonna 2023 ja taloussuunnitelma vuodelle 2024.

Kustannuslaji	TA 2023 (€)	TS 2024
Projektinhallinta	5 000	
Helsingin kaupunginkanslia	5 000	
		<i>allokoidaan myöhemmin</i>
Datan jakelu	28 000	
Tekninen konsultointi ja hri.fi:n kehittäminen	20 000	
hri.fi:n ylläpito ja datastoren käyttö	8 000	
Datan hyödyntäminen	11 500	
Kehittäjätapaukset	3 000	
Datan yhteentoimivuuden ja käytettävyyden edistäminen	8 500	
Viestintä	12 500	
Sisällöntuotanto (verkkosivu, some jne)	4 000	
Uutiskirje	500	
Muut viestintätoimet	2 000	
Datanavauskoulutukset	2 000	
Tapahtumat, kuten GeoForum Summit	4 000	
Muut kulut	3 000	
Matkustus, kokoukset jne.	3 000	
Yhteensä	60 000	60 000

3. Palvelun seuranta ja kehittäminen

Palvelun operatiivista toimintaa ohjaa, linjaa, seuraa ja arvioi ohjausryhmä, joka kokoontuu neljä kertaa vuodessa. Palvelun vuosittaiset tavoitteet kuvataan toiminta- ja taloussuunnitelmassa ja toteuma toimintakertomuksessa.

Palvelun toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa, toteutuksessa ja seurannassa hyödynnetään eri tapoja (mm. HRI-tiimin viikkokokousten muistiinpanot, ohjausryhmän kokousten pöytäkirjat, Trello ja viestintäsuunnitelma). Lisäksi toimintaa itsearvioidaan vuosittain ohjausryhmän kokouksessa.

Tavoitteena on, että hri.fi-palvelussa on tarjolla runsaasti pääkaupunkiseudun avointa dataa ja sitä hyödynnetään aktiivisesti. Keskeisiä toiminnan mittareita ovat olleet hri.fi-verkkopalvelun ja sosiaalisen median kanavien vierailija-, lataus- ja seuraajamäärät. Näiden mittareiden osalta ei ole määritetty tarkempia tavoitemääriä, mutta lähtökohtaisesti määrien toivotaan kasvavan vuosittain.

Verkkopalvelun käyttöä on aiemmin seurattu Google Analytics -työkalulla, mutta pakolliseksi tulleen evästehyväksynnän vuoksi se ei ole enää kattavasti mahdollista. Jatkossa on tarkoitus tunnistaa uusia seurantamenetelmiä ja kokeilla niitä mahdollisuuksien mukaan. Viestinnän osalta seurantatietoa saadaan jatkossakin Twitteristä, Facebookista, LinkedInistä ja uutiskirjeestä.

HRI-palvelun käyttäjiltä kerätään palautetta vuosittain toteutettavalla hyödyntämiskyselyllä sekä kehittäjä- ja koulutustilaisuuksien palautekyselyillä. Saadut palautteet huomioidaan toiminnan kehittämisessä.